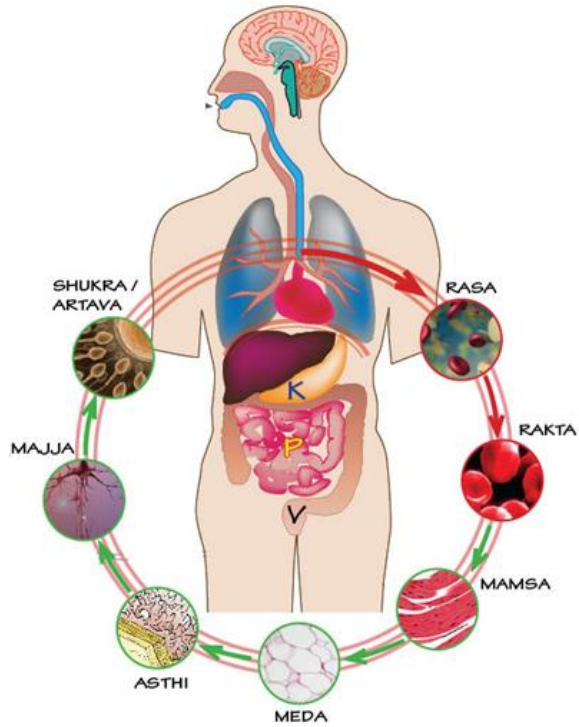

ALTERNATIVNÍ MEDICÍNA A ETNOMEDICÍNA

Alžběta Wolfová
FHS UK

PŘEDNÁŠEJÍCÍ

- FHS UK
- Praktikování ájurvedy v České republice
  - Becoming Ayurveda body: The journey towards with and against Ayurveda
- alzbeta.wolfova@fhs.cuni.cz
- konzultace: čtvrtek 14-15h, místnost 2.08

STUDENTI - PŘEDSTAVENÍ

- Jméno
- Ročník
- Téma bp / dp?
- Zkušenost s antropologickými kurzy? Výzkumem?
- Očekávání – proč jste si zapsali tento kurz?

CÍL KURZU

- seznámit se
  - s různými přístupy ke zdraví, nemoci a tělu
  - nejen s kulturně specifickými způsoby přístupů ke zdraví, ale i s tím, jak je možné tyto fenomény studovat v rámci antropologie/sociologie
- porozumět
  - kulturní podmíněnosti, a tedy i relativitě různých konceptualizací zdraví, nemocí a těla a zacházení s nimi
- naučit se
  - kriticky posuzovat různé zdroje informací (dat)
  - ... kriticky číst, diskutovat, psát

pořadí	datum	název	příprava	přednášející	probíraná látka
1.	8/10	Úvodní hodina: seznámení s obsahem kurzu a atestací; základní koncepty.	EASA, 2016. Proč je dobré mít antropologii.		<ul style="list-style-type: none"> • Cíle kurzu. • Forma kurzu. • Organizace kurzu. • Atestace. • Antropologie (kulturní relativismus, etnografie, komparace) a zdraví, těla a medicíny.
Etnomedicína					
2.	15/10	Etnomedicína, lidové léčitelství a kořeny medicínské antropologie.	Bowie, F. 2018. Antropologie náboženství. Portál. (118-122 Kosmologie; 209-221 Čarodejnictví)		<ul style="list-style-type: none"> • Úvod do antropologie medicíny/ zdraví. • Základní typologie medicín. • Etnomedicína (příklad výzkumu Azandů E. E. Pricharda). • Kosmologie. • Ontologie. • Epistemologie.
3.	22/10	Ájurvéda jako etnomedicína	Film: Pan, 2001. Ájurvéda – umění bytí. Souček, I. 2017. Obraz Indické medicíny: Od koloniální minulosti po současnost. Cargo 1–2/2017, pp. 35–49.		<ul style="list-style-type: none"> • Medicínský systém. • Ontologie a epistemologie těla v ájurvédě. • Léčba v ájurvédě. • Vztah léčeného a léčícího. • Ájurvéda tradiční, moderní a globální v geopolitickém kontextu. • Dokument jako způsob konstrukce a prezentace vědění.
4.	29/10	Biomedicína jako etnomedicína	Mol, A., Law, J. 2003. Vtělené jednání, zjednávání těla. Biograf (31): odst. 1-8. (1-10 odst.) Souček, I., 2015. Komplementárna a alternatívna medicína v teórii a praxi. PhDr. Milan Štefanko – IRIS. (30-35 Člověk z perspektívy „západnej“ medicíny) Good, B. 1994. Medicine, rationality, experience. Cambridge University Press. (s. 65-87 How medicine constructs its object)		<ul style="list-style-type: none"> • Biomedicína. • Ontologie a epistemologie v biomedicíně. • Biomedicína jako dominantní přístup zacházení s tělem v historickém kontextu. • Léčba v biomedicíně. • Vztah lékaře a pacienta.
5.	5/11	Medicínský pluralismus v subsaharské Africe	https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=ii38GcVlkyk&feature=emb_title	Kamila Axmanová	<ul style="list-style-type: none"> • Medicínský pluralismus. • Koexistující kosmologie v subsaharské Africe. • Léčba optikou léčeného. • Léčba optikou léčícího. • Etnografie zacházení se zdravím v nezápadním terénu.

Komplementární, alternativní medicíny a (nové) spirituality

6.	12/11	KAM v České republice	Křížová, E. 2015. Alternativní medicína v České republice. Karolinum. (s. 20-39 Co je nekonvenční (komplementární a alternativní) medicína a čím se vyznačuje. Pološero ČT: Nekonvenční medicína.		<ul style="list-style-type: none"> • Typologie KAM. • Alternativní medicína • Komplementární medicína. • Tradiční medicína. • Lokální kontext fungování KAM v ČR. • Sociologie vs. Antropologie medicíny. • Proč se lidé obracejí ke KAM?
7.	19/11	Etnografie ájurvedy v ČR	Wolfová, A. 2017. Děláná ájurvédských těl. Cargo (1-2), 51-70.		<ul style="list-style-type: none"> • Ájurveda v ČR. • Výzkum ájurvedy (jako transplantu tradiční medicíny) v evropském kontextu. • Ontologie a epistemologie v ájurvédě 2. • Vztah léčícího a léčeného v kontextu ČR. • Laická odbornost: proměna rozumění a zacházení s vlastním tělem.
8.	26/11	New age a nové spirituality	Kostičová, Z.M, 2020. Premiér Babiš a alternativní spiritualita. https://denikreferendum.cz/author/1879 Vrzal, 2011. Kritika konceptu New Age. Sacra (9), 54-64.		<ul style="list-style-type: none"> • New Age • Ontologie a epistemologie v New Age. • Vztah léčeného a léčícího. • New Age jako nástroj upevnění stávajícího mocenského uspořádání i jako nástroj emancipace. • New Age jako komodita • KAM jako ideologie
9.	3/12	Léčení v šamanismu	Bowie, 2008. Antropologie náboženství. (s. 183 – 205 Šamanismus)		<ul style="list-style-type: none"> • konstrukce západního obrazu šamanismu • Kosmologie v šamanismu. • výzkumu šamanismu v ČR + příklad léčby • Léčba optikou šamana: reinterpetace příběhu nemoci • Léčba optikou léčeného: prožívání rituálu • podmínky úspěšné léčby
10.	10/12	Léčení v čarodejnictví/ andělské spiritualitě v ČR/ Magická těla: křížovanky mezi léčením a spiritualitou	Tesárek, 2017. Hra o duši. Biograf, 85-95, s. 87-97.	Jan Tesárek	<ul style="list-style-type: none"> • Soudobé čarodejnictví. • Ontologie a epistemologie těla v čarodejnictví. • Léčba v čarodejnictví optikou? • Výzkumník jako praktik: výzkum čarodejnictví prostřednictvím autoetnografie. • Legitimita zkoumání alternativ ve vědě.

Vztah biomedicíny a jejích alternativ

11.	17/12	V moci d'ábla: mezi psychiatrií a pastorcí	<p>Film: Derrickson, 2005. V moci d'ábla</p> <p>Konopásek, S., Paleček, J. 2007. V moci d'ábla: Exorcismus věřícíma očima. Biograf (40-41), 145-178.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Psychiatrie jako aplikovaná moderní věda • Psychiatrie jako etnomedicína • Ontologie a epistemologie v psychiatrii a v katolictví. • Legitimita a moc v alternativních přístupech k zacházení se zdravím a tělem.
12.	7/1	Shrnutí, Prezentace			

FORMÁLNÍ POVINNOSTI

podmínka: Účast na hodinách min. 70%.

- Aktivní participace v hodinách/ [moodle](#) diskusích (20 % známky).
- Závěrečná písemná práce/ Ppt prezentace (80 % známky).
  - termín vložení práce do [moodle](#): **6.1.2020**
  - téma + zdroj + bibliografie odborné literatury nutno nahrát do [moodle](#) (do 26.1 1!!!)...finální verze tématu + bibliografie do 17.12.2020
  - vztažena minimálně ke dvěma odborným titulům z oblasti antropologie či kvalitativní sociologie (min. 1 z povinné či doporučené literatury kurzu)
  - design:
    - 5-7NS/ 6-9 slidů: pojednání jednoho z "alternativních" způsobů zacházení se zdravím za využití odborné antropologické či sociologické literatury.
    - ARGUMENTY MUSÍ BÝT ZAKOTVENÉ V LITERATUŘE - pozor na plagiátorství!!!! - Přečtěte si manuál, jak citovat: https://kuk.muni.cz/animace/eiz/pdf.php?file=publikacni_etika/citace.pdf

PŘÍŠTÍ HODINA

- Etnomedicína, lidové léčitelství a kořeny medicínské antropologie
- povinná četba (resty z minula): EASA, 2016. Proč je dobré mít antropologii.
- doporučená četba: *Bowie, F. 2018. Antropologie náboženství. Portál. (118-122 Kosmologie; 209-221 Čarodejnictví)*
- příprava:
  - Uvažuj o principech antropologie ve vztahu k tématům zdraví/ těl/ medicín.
  - Co znamená uvažovat o medicínách/ tělech/ zdraví z pozice kulturního relativismu?
  - Jak se v antropologii typicky způsoby zacházení se zdravím/ medicínami/ těly zkoumají (vs. v přírodních vědách)?
  - K čemu je komparace různých způsobů dosahování zdraví/ zacházení s těly a praktikování medicín?
  - K čemu je zapotřebí antropologie medicíny/ zdraví/ těla?